

Yaralanma Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yaralanma Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32837>

Özet

Yaralanma Ölçeği, **Sa?I?k ?nanç Modeli** (S?M) temel al?narak geli?tirilmif ve Türkçeye uyarlanm?? psikometrik bir araçtır. Eda K?I?nç tarafından 2018 y?I?nda gerçekte?tirilen bu uyarlama çal??mas?, özellikle ergenlerin okul ve trafik ortamlar?nda yaralanmaya yol açabilecek riskli davran??lara yönelik alg?lar?n? ve güvenlik önlemleri hakk?ndaki inançlar?n? ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçek, yüksek iç tutarlılık ve güçlü faktör yap?s? sergileyen 22 maddeden ve be? faktörden oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Yaralanma Ölçeği, **Sa?I?k ?nanç Modeli**, ergen, trafik güvenliği, okul güvenliği, psikometrik uyarlama, **geçerlik**.

Yazarlar

Eda K?I?nç

Amaç

Yaralanma Ölçeği'nin temel amacı, ergenlerin yaralanma risklerine yönelik alg?lar?n?, bu risklerin ciddiyetine dair inançlar?n? ve önleyici davran??lar?n? fayda ve engellerini **Sa?I?k ?nanç Modeli** çerçevesinde sistematik olarak de?erlendirmektir. Ölçek, özellikle okul ve trafik gibi ergenlerin s?kl?kla riskle kar??laştı? ortamlardaki güvenlik davran??lar?n? incelemek için tasarlanm??tır.

Ölçek, sa?I?k profesyonellerine ve araştırmacılara, ergenlerdeki risk alg?s?n? ve güvenli davran??lar? te?vik eden veya engelleyen psikolojik faktörleri belirlemede standartla?tırılm?? ve güvenilir bir araç sunmayı hedeflemektedir. Bu sayede koruyucu sa?I?k müdahalelerinin hedeflenmesi mümkün olmaktadır.

Yapı

Yaralanma Ölçeği, teorik olarak **Sa?I?k ?nanç Modeli**'ne dayanmaktadır ve bu modelin be? temel yapısal bile?enini ölçmektedir. Bu be? faktör, bireyin yaralanma riskine kar?? tutumunu ve eyleme geçme e?ilimini belirleyen temel psikolojik yapılar olarak kabul edilir. Ölçek, 22 maddeden ve a??daki be? alt boyuttan oluşmaktadır:

Duyarlılık: Bireyin bir yaralanmaya maruz kalma olasılı??na dair alg?lanan inanc? (5 madde).

Ciddiyet: Yaralanmanın potansiyel sonuçlar?na a??ırlı??na dair alg?lanan inanc? (4 madde).

Yarar: Önleyici tedbirlerin yaralanmayı azaltmadaki etkinli?ine dair alg?lanan inanc? (5 madde).

Engeller: Önleyici davranışlar? uygulamaların zorluklarına dair algılanan inanc? (4 madde).

Eyleme Geçiriciler: Önleyici davranışlar? tetikleyen içsel veya dışsal uyaranlara dair algılanan inanc? (4 madde).

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliğini test etmek amacıyla hem **açıklayıcı faktör analizi** (AFA) hem de doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yöntemleri kullanılmıştır. Bu analizler, Yaralanma Ölçeğinin orijinal teorik çerçeveden beklenen beş faktörlü yapısını başarıyla doğrulamıştır.

Faktör analizleri sonucunda, ölçek maddelerinin toplam varyansın %93 gibi oldukça yüksek bir oranın açıklanması saptanmıştır. Bu bulgu, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı psikolojik yapıyı güçlü ve tutarlı bir şekilde temsil ettiğini ve yüksek düzeyde yapısal **geçerlik** sağladığını göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçeğin iç tutarlılığı, **Cronbach Alfa** katsayısı kullanılarak değerlendirilmiştir. Ölçeğin tamamı için hesaplanan toplam **güvenirlik** değeri 0.92 olarak bulunmuştur. Bu değer, ölçeğin mükemmel bir iç tutarlılığa sahip olduğunu kanıtlamaktadır.

Alt boyutların güvenilirlik değerleri de incelenmiş olup, **Cronbach Alfa** katsayıları 0.77 ile 0.89 arasında değişmektedir. Bu aralık, her bir alt boyutun da psikometrik açıdan kabul edilebilir düzeyde güçlü ve tutarlı olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal sağlamlığı, hem doğrulayıcı hem de açıklayıcı **faktör analizleri** aracılığıyla detaylıca incelenmiştir. Analiz sonuçları, ölçeğin kuramsal olarak beklenen beş faktörlü yapısını desteklemiş ve bu yapının verilerle uyumlu olduğunu kanıtlamıştır. Beş faktörlü yapının toplam varyansın %93'ünü açıklaması, faktör yüklerinin yüksek olduğunu ve yapısal ayrışmanın net olduğunu göstermektedir.

Araç

Test Türü: Uyarılama

Format: Öz bildirim ölçeği

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ergenler

Ya? Grubu: Belirtilmemi? (Yüksek lisans tezinde ergen popülasyonu kullan?lm??t?)

Popülasyon Detaylar?: Okulda ve trafikte güvenlik önlemlerine yönelik davran??lar? olan ergenler.

Test Metodolojisi: 5'li Likert tipi derecelendirme (1= hiç kat?lm?yorum - 5= kesinlikle kat?l?yorum).

Anahtar Kelimeler

Güvenirlik, Faktör Analizi, Likert tipi, Duyarl?k, Ciddiyet, Sa?k Davran??.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?il

Kurum E-posta Adresleri: kilinc_edaa@hotmail.com

Yaz??ma Adresi: Marmara Üniversitesi, Sa?k Bilimleri Enstitüsü, ?stanbul (Tez kayna??na göre)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in sorumlu yazar? Eda K?l?nç olup, ölçe?in kullan?m? için yazarla ileti?ime geçilmesi önerilmektedir. Ölçe?in uyarlama çal??mas? 2018 y?l?nda tamamlanm??t?r.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: [yaralanma-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

K?l?nç, E. (2018). *Sa?k inanç modeli temelli Yaralanma Ölçe?i'nin geçerlik ve güvenilirlik çal??mas? ve ergenlerin okulda - trafikte güvenlik önlemlerine yönelik davran??lar?* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Sa?k Bilimleri Enstitüsü, ?stanbul.

Yaralanma Ölçe?i Maddeleri

Ölçek 22 madde ve be? faktörden olu?maktadır.

Duyarl?k (5m): Yoldaki bariyerlerin üzerine t?rmanmak trafik kazalar?na ba?l? yaralanmalara kolayca neden olabilir.

Ciddiyet (4m): Dü?mek; incinme ya da k?r??a neden olabilir.

Yarar (5m): Emniyet kemeri takarak araba sürmek ve kask takarak bisiklet sürmek trafik yaralanmalarını önleyebilir.

Engeller (4m): Bisiklet sürerken kask takmayı alışkanlık haline getirmek zordur.

Eyleme geçiriciler (4m): Arkadaşların veya ailenin yaralanması beni çok etkiler

ARABPSYCHOLOGY.COM